

Valtakunnallinen sosiaali- ja
terveysalan eettinen neuvottelukunta

Sosiaali- ja terveysvaliokunta 19.03.2026

182/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi poliisilain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Maija Miettinen, pääsihteeri, valtakunnallinen sosiaali- ja terveysalan eettinen neuvottelukunta ETENE

Sosiaali- ja terveydenhuollon luottamuksellisuus

- Yksityiselämän suoja on perustuslain turvaama keskeinen perusoikeus.
- Sosiaali- ja terveydenhuollon toiminta perustuu asiakkaiden ja potilaiden luottamukseen palvelujen luottamuksellisuuteen.
- Jo tieto henkilön asioinnista sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa kuuluu yksityiselämän suojan kannalta arkaluonteisiin tietoihin.
- Tämän vuoksi tietojen luovuttamista koskeva sääntely on perinteisesti tarkkarajaista ja edellyttää myös korkeatasoista tietoturvaa.

Esityksessä ehdotettu tiedonsaantioikeus

- Esityksessä poliisilakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi säännös poliisin oikeudesta saada sosiaali- ja terveydenhuollon palvelunantajalta tieto henkilön läsnäolosta ja henkilöllisyydestä yksittäisessä tapauksessa.
- Vaikka sääntely ei koske varsinaisten potilas- tai asiakastietojen sisältöä, tieto henkilön asioinnista sosiaali- ja terveydenhuollon yksikössä voi käytännössä paljastaa hoito- tai asiakassuhteen olemassaolon.
- Tällainen tieto kuuluu yksityiselämän suojan kannalta erityisen suojattuun alueeseen.

Sääntelyn välttämättömyys ja raja

- ETENE katsoo, että tiedonsaantioikeuden tulee olla välttämätön, oikeasuhtainen ja mahdollisimman tarkkarajainen.
- Ihmisten on voitava hakeutua hoitoon ja sosiaalipalveluihin ilman pelkoa siitä, että tieto heidän asiointistaan siirtyy viranomaisille muuhun kuin välttämättömään ja tarkkarajaisesti määriteltyyn tarkoitukseen.
- On tärkeää, ettei sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen käyttö ala näyttäytyä kansalaisille viranomaiskontrollin välineenä.
- Sääntelyn tulisi olla riittävän selkeää, jotta sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisilta ei käytännön asiakastyössä edellytetä rikosoikeudellisten säännösten tulkintaa.

Soveltamisalan laajeneminen

- Esityksessä poliisin tiedonsaantioikeus ulotetaan rikoksiin, joista säädetty ankarin rangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta sekä eräisiin erikseen lueteltuihin rikosnimikkeisiin.
- Tämä laajentaa soveltamisalaa verrattuna moniin nykyisiin tilanteisiin, joissa salassapitosäännöksistä poikkeaminen on sidottu vakavampiin rikoksiin.
- Lausuntokierroksella useat lausunnonantajat kiinnittivät huomiota kahden vuoden rangaistusrajaan ja sen perusteluihin.
- Tästä huolimatta jää edelleen osin avoimeksi, miksi juuri tämä raja on valittu tiedonsaantioikeuden kriteeriksi.

ETENE:n keskeiset näkökohdat jatkovalmisteluun

- ETENE pitää tärkeänä, että sääntelyn soveltamisala on mahdollisimman tarkkarajainen.
- Tiedonsaantioikeuden laajentamisen vaikutuksia sosiaali- ja terveydenhuollon luottamuksellisuuteen ja hoitoon hakeutumiseen tulee arvioida huolellisesti.
- Tietopyyntöjen tulee olla sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoiden kannalta selkeitä ja riittävästi yksilöityjä.
- Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisilla ei kiireisissä tilanteissa ole mahdollisuutta tehdä yksityiskohtaista rikosoikeudellista tulkintaa.

Kiitos!

Valtakunnallinen sosiaali- ja terveysalan eettinen neuvottelukunta ETENE